

Mælkepakken får ingen betydning for danske mælkeproducenters leverancevilkår

EU's mælkepakke får ingen betydning for danske mælkeproducenters leverancevilkår og relation til mejerierne. Mælkepakken indebærer heller ikke en videreførelse af kvotesystemet i en ny form, som nogle på det seneste måske kunne have fået indtryk af.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Mælkepakken er ikke en videreførelse af kvotesystemet i ny form

Omtalen af Landbrugsudvalgets afstemning i sidste uge har gjort nogle producenter og rådgivere usikre på, om kvotesystemet ikke blot videreføres i en ny form. Det skal her understreges endnu en gang, at kvotesystemet ophører den 31. marts 2015, og at mælkepakken ikke får nogen betydning for danske producenters leveranceforhold.

Mælkepakken har ikke, som kvoterne, til formål at begrænse produktionen af mælk i EU. Den har til formål at styrke producenterens position i værdikæden, samtidig med at den åbner op for en bedre koordinering mellem produktion og afsætning via kontrakter mellem de to parter.

I Danmark giver andelselskaberne landmændene en stærk position i kæden. Derudover har vi i Danmark mere end 100 års erfaring i at håndtere relationen mellem producenterens leverance og mejeriernes forarbejdning af mælken.

Baggrunden for mælkepakken

I 2007 steg mælkeprisen som bekendt nærmest eksplosivt. Ligeså dramatisk blev faldet fra efteråret 2008 og ind i 2009. Samtidig oplevede man, at prisfaldet på råvarerne ikke slog fuldt igennem i forhold til forbrugerne. Det rejste spørgsmålet, hvem i værdikæden hjemtager gevinsten?

Det var på denne baggrund, at Kommissionen den 5. oktober 2009 nedsatte en High Level Group (HLG). HLG skulle drøfte behovet for:

- Yderligere tiltag for at stabilisere markedet
- At stabilisere producenterens indkomster
- Skabe større gennemsigtighed i markedet

HLG's arbejde skulle respektere beslutningerne i sundhedstjekket. HLG's arbejde skulle således respektere beslutningen i Sundhedstjekket om at afvikle kvotesystemet i 2015 og udvide kvoterne fra 2009/10 til 2013/14.

Et centralt element i HLG's diskussioner har været, hvordan **producenterens forhandlingsposition** overfor forarbejdnings- og detalledet kan forbedres. I den forbindelse har HLG set nærmere på muligheden for at etablere producentorganisationer og interprofessionelle organisationer.

HLG offentliggjorde resultatet af sit arbejde i juni 2010. De anbefalede, at det skulle være muligt for producenter og mejerier at indgå kontrakter med hinanden. Kontrakten skulle indbefatte: Pris/beregning af pris, mængde, tidspunkt for leverance og kontraktens varighed.

Baggrunden for HLG's anbefaling var, at mange producenter i EU ikke kender prisen på mælken, når de leverer den. Her skal man huske, at der kan være meget stor forskel mellem landene i den måde samspejlet mellem producent og mejeri/aftager fungerer. Kun ca. 58% af EU's mælk aftages af andelsvirksomheder.

HLG anbefalede videre, at Kommissionen tillod dannelsen af producentorganisationer for at styrke landmændenes forhandlingsposition i kæden. Landmændene blev set som den svage part i værdikæden, og ved at tillade producentorganisationer, som forhandlede kontrakter på vegne af hele eller dele af gruppen, kunne man styrke deres forhandlingsposition. Helt enige om dette var HLG dog ikke, idet 5 medlemsdelegationer ikke var for.

Endelig udtalte HLG, at det skulle undersøges nærmere, om interprofessionelle organisationer, som kendes inden for frugt og grønt sektoren, kunne være en mulighed inden for mælkesektoren.

Interprofessionelle organisationer omfatter alle eller nogle af aktørerne i værdikæden. Fordelen er en høj grad af koordinering mellem de forskellige aktører i kæden, ulempen kan imidlertid være stærk forvriddning af konkurrencen. Der kræves derfor en skarp regulering på området for at forhindre dette.

Det er vigtigt at understrege at HLG i sine anbefalinger tydeligt understregede, at i forhold til kontrakter og i forhold til etablering af producentorganisationer skulle udformningen af regler på disse områder på behørig vis inkludere andelselskabernes særlige karakterer.

Kommissionens forslag til mælkepakke

Kommissionen offentliggjorde det juridiske grundlag for mælkepakken i december 2010. Kommissionen fulgte i høj grad HLG's anbefalinger. Kommissionen har valgt at gøre etablering af kontrakter frivilligt og lade det være op til landene selv at afgøre, om disse skal være obligatoriske i det pågældende land.

I forhold til andelselskaber vil Kommissionen lade andelsvedtægter træde i stedet for kontrakter, såfremt disse har det samme mål som EU's forslag til kontrakter. Da hovedparten af mælken i Danmark afsættes via andelselskaber, forventes forslaget til nye regler på dette område ikke at få den store betydning for danske mælkeproducenter.

Kommissionen valgte også at følge anbefalingerne vedrørende etablering af producentorganisationer, dog under visse mængdemæssige begrænsninger. En producentorganisation må således kun forhandle kontrakt for op til 4,5% af EU's samlede produktion. Derudover må den kun forhandle for en mængde, som udgør op til 33% af et lands samlede produktion.

Producentorganisationer må gerne operere på tværs af lande, men de må kun forhandle op til 33% af de respektive landes individuelle produktion. Kommissionen nævner eksplicit, at reglerne om producentorganisationer ikke omfatter andelselskaber forudsat, at disse har en virkelig integration mellem producenter og forarbejdningsled. Dette er tilfældet i Danmark, og derfor vil disse regler heller ikke få den store betydning for danske producenter.

Kommissionen vil også tillade interprofessionelle organisationer, men understreger samtidig, at disse ikke må indbefatte aktiviteter, som forvrider konkurrencen i EU. Kommissionen vil lade det være frivilligt for landene, om de vil anerkende interprofessionelle organisationer.

Det politiske beslutningsforløb

Efter Kommissionens offentliggørelse har forslaget været drøftet. Den 22. marts 2011 var der deadline for ændringsforslag til mælkepakken. Der er indgivet ca. 300 ændringsforslag til Europa-parlamentets rapport.

Ændringsforslagene viser en stor spredning mellem de lande, som ønsker en højere grad af markedsregulering af mælkesektoren, og de lande, som ønsker en markedsorientering af mælkesektoren. L&F har løbende forsøgt at præge landbrugsudvalgets arbejde gennem møder med udvalgets medlemmer og indsendelse af ændringsforslag til betænkningen. Arbejdet har sideløbende været koordineret gennem EDA og COPAs mælkegruppe.

Den 27. juni blev mælkepakken behandlet i Parlamentets landbrugsudvalg, hvor udvalget stemte for at gøre kontrakter obligatoriske og ikke frivillige, som Kommissionen havde foreslået. Da mælken i Danmark afsættes til andelselskaber, som ikke vil være omfattet af reglerne om kontrakter får dette ingen betydning.

Derudover er landbrugsudvalget ikke et besluttende organ. Mælkepakken skal beslattes af Parlamentet og Ministerrådet, og det forventes at ske tidligst i løbet af efteråret.